

דגם תשובון 2585 חורף תשפו**1. פרק יב'**

- א. קושי בנסינון:** "מארצך וממולדתך ומבית אביך" – אברהם נדרש לעזוב את משפחתו/ מולדתו – הדירוג והפירוט מדגישים את הקושי בפרידה (רמב"ן).
- "אל הארץ אשר אראך" – אברהם נדרש ללכת למקום לא ידוע.
- ב. הקושי:** מדוע הכתוב לא מפרט את המעלה של אברהם שבגללה ה' בחר בו? **בחירה פרטית** – בחירה באדם מסוים/ בחירה שתלויה במעשי האדם. **בחירה כללית** – בחירה לא באדם מסוים אלא בזרעו אחריו.
- ג. ייתור:** משום שהליכת אברהם מתוארת בפירוט בפסוק ה'.
- מלמד:** שאברהם קיים את הציווי מיד לאחר שנצטווה ולא התעכב.

2. פרק טו'

- א. הדברים האלה:** מלחמת המלכים.
- הקשר:** אברהם חשש שאחרי שהציל את לוט נגמר זכויותיו, ולכן לא יהיה זכאי יותר להגנת ה'. על כן ה' מבטיח לו הגנה, ואומר לו ששכרו גדול. כל הסבר מנומק שקשור למלחמה - יתקבל.
- השאלה:** מה שווה השכר שה' מבטיח לו אם אין לו בן ממשיך?
- ב. שאלה:** מדוע בפסוקים אלה מופיעה פעמיים המילה "ויאמר" ביחס לאברהם, למרות שלא התחלף הדובר? (הרי אין דיבור של משהו אחר, המפסיק בין שני הציטוטים של דברי אברהם).
- תשובה:** ה' שתק ולא ענה לאברהם על הדיבור הראשון ולכן אברהם דיבר שנית.
- חיזוק:** ה' מעוניין לעורר את הצדיקים לפני תפילה אליו, ולכן ה' שתק משום שהתאוה לפנייה נוספת/מפורטת של אברהם.
- ג. קושי:** אברהם עמד בניסיונות רבים ולכן לא סביר שה' יחשוב את אמונתו של אברהם בהבטחת ה' לזכות גדולה וראויה לציון/ מדוע אמונה בה' נחשבת זכות לאברהם.
- אברהם חשב שבזכות חסדו של ה' הוא יזכה לזרע ולא בגלל מעשיו.

3. פרק כח'

- א. שוני:** יגיד הבטחות לעתיד הרחוק, טו בנוגע לעתיד הקרוב / יגיד הבטחות בנוגע לזרעו, טו הבטחה ליעקב עצמו. **מדוע:** יעקב ברח מעשו / יצא לדרך רחוקה/ חשש מלבן, ולכן יש צורך להבטיח לו שה' ישמור עליו.
- ב. הבטחת השמירה/ פסוק טו. ראייה:** ה' מבטיח "והנה אנכי עמך/ ושמרתך/ והשבתיך", ועל זה אומר יעקב "אם יהיה אלקים עמדי... / ושמרני... / ושבתי בשלום".
- שאלה:** ה' הבטיח ליעקב שיהיה איתו, אז מדוע/ האם יעקב מפקפק בהבטחה ואומר "אם יהיה ה' עמדי"?
- תשובה:** יעקב חשש שלא מגיע לו שהבטחת ה' תתקיים, משום שצדיקים אינם בטוחים בצדקתם והם סבורים שקרבת ה' אינה מובטחת להם / אם = כאשר, אין פה ספק.
- ג. מדוע:** כי לאברהם וליצחק היה זרע שלא נכלל בעם ישראל.
- כן, נימוק:** כל בניו נכללו בברית של ה' עם בני ישראל.

4. פרק מב'

- א. בפעם הראשונה** ענו שהם אחים מאותה משפחה ובאו לקנות אוכל.
- בפעם השנייה** ענו שהם שנים עשר אחים, אחד מהם חסר ואחד נשאר עם אביהם.
- המבחן:** להביא את בנימין. מנמק שכך יברר האם האחים דוברי אמת.
- אפשר לקבל: המבחן - איך יגיבו כשאחד חסר, רצה לראות אם חזרו בתשובה.
- ב. מדוע:** יוסף התנכר, כדי שיתקיים החלום שבו כולם משתחווים לו.
- ביסוס:** הכתוב בפסוק ט' סומך את האשמת האחים כמרגלים לכך שיוסף זוכר את חלומותיו.
- ציטוט **מדויק** יתקבל - "ויזכור יוסף את החלומות אשר חלם".
- טענות:** האדם לא צריך לדאוג לכך שהחלומות יתגשמו (הנותן חלומות יגיש פתרונם)/ יוסף לא היה צריך לצער את אביו לשם מטרה זו/ מה התועלת שתהיה לו מקיום החלומות/ זו סכלות שהאדם ינסה לקיים את חלומותיו.
- ג. הכלי יקר:** האחים האשימו את יוסף בהלשנה/ בריגול עליהם/ ברכילות (ויוסף רצה למרק להם את העוון הזה).
- הכתב והקבלה:** יוסף האשים את האחים בריגול כדי למנוע מהם לברר פרטים עליו, כי זה היה יכול לחזק את ההאשמה שהם מרגלים.

5. פרק נ'

א. בקשה: שלא יפגע ויתנקם בהם על מכירתו.

מדוע: חששו שיוסף לא פגע בהם עד עכשיו כי היה ירא מאביו/ כיבד את אביו/ לא רצה לצער אותו.
יט': אלוהים מעניש/ שופט ולא אני.

כ': אתם חשבתם לעשות לי רע, אבל אלוקים סובב את הדברים כך שיצאה ממכירתי הצלה.

ב. רש"י: יעקב לא ציוה, כי לא חשב שיוסף ינקום באחים על המכירה /יעקב סבר שיוסף צדיק וימחל לאחיו.
רמב"ן: יעקב לא ציווה, מפני שלא ידע שהאחים מכרו את יוסף.

ג. דמיון: מבטיחים שבני ישראל יחזרו לארץ ישראל, מבקשים להיקבר בארץ.

מסר: המקום של בני ישראל הוא בארץ ישראל/ ישראל עתידים להיגאל. כל תשובה הגיונית מנומקת תתקבל.

6. ישעיהו ה'

א. במשל: התובע – בעל הכרם, הנתבע – הכרם, השופט – קהל השומעים/ איש יהודה/ בעל הכרם.

בנמשל: התובע – ה', הנתבע – עם ישראל, השופט – ה'. לקבל: העם.

שימוש במשל: לחיזוק המסר: השומעים רוצים להיות שותפים ולקבוע את הדין, ואינם יודעים שמדובר בהם.

ב. קרן בן שמן – מקום משובח, ויעזקהו – הקמת גדר או סילוק אבנים, ויסקלהו – הוצאת אבנים, ויבן מגדל – לשמירה.

דברי הנביא: ה' מקווה למשפט צדק, אך עם ישראל חוטא ואינו עושה דין צדק.

אמצעי: שימוש כפול במילה "הנה" /שינוי באות אחת – מדגיש את ההחמצה: במקום עשיית טוב – שחיתות.

ג. ניגודים: "הסר משוכתו" – "אני ה' נוצרה" / "אצווה מהמטיר" – "אשקנה" / "ויעש באושים" – "כרם חמר".

דימוי: כדי להראות שיהיה תיקון לעונש שה' יעניש בו את עם ישראל.

כל נימוק הגיוני יתקבל (לדוגמה: השומעים היו חקלאים/ ביהודה יש הרבה כרמים).

7. ישעיהו נח'

א. תפיסה מוטעית: הצום רצוי לה' ומכפר על העוונות.

תוכחה: הנביא אומר שצום ללא שינוי מעשים בין אדם לחברו - אינו רצוי.

הצום הרצוי הוא צום שמלווה במצוות שבין אדם לחברו.

סור מרע: פתח חרצובות רשע/ התר אגודות מוטה/ שלח רצוצים חופשי/ כל מוטה תנתקו.

עשה טוב: פרוס לרעב לחמך/ עניים מרודים תביא בית/ כי תראה ערום וכיסיתו.

ב. להימנע: לדבר על דברים שקשורים לחול, כגון מסחר/ לעסוק בצרכי פרנסה/ לצאת מתחום שבת/ לבדוק את מצב הגינה, כדי לראות מה צריך לעשות בה.

לעשות: מאכלים ערבים. לקבל גם: לכבד את השבת/ להתענג בשבת/ ללמוד תורה/ להלך בנחת.

קשר: העם סובר שאפשר להתקרב לה' רק דרך סיגוף, ומצוות השבת מוכיחה שלא כך/ עבודת ה' מראה לעומת עבודת ה' מאהבה/ אפשר להתקרב לה' מתוך עינוי לעומת להתקרב לה' מתוך עונג/ בשניהם יש מרכיב של 'סור מרע' ומרכיב של 'עשה טוב' / ביטול הרצון (החפץ) האישי מול הרצון האלוקי.

ג. הצום ביום כיפור לא יביא לכפרה אלא אם אדם יתקן את המעשים שבין אדם לחברו, זה דומה למסר של ישעיה בנוגע לצומות. כל הסבר הגיוני יתקבל.

8. ישעיהו י'

א. תשובה: אשור הגזימו ועשו יותר ממה שהיו אמורים לעשות.

ביסוס: "והוא לא כן ידמה... כי להשמיד בלבבו" / "לשלול שלל... כי להשמיד".

חטא: גאווה. ראיה: "כי אמר בכח ידי עשיתי... ואסיר גבולות עמים" / "בחכמתי כי נבונותי" / "אני אספתי... ולא היה פוצה פה ומצפצף" – הסבר: מייחס את הצלחותיו לעצמו בלבד/ הוא בעל הכוח והיכולת.

ב. אשור יושמד, עם ישראל יסמוך על ה' ויזכה ממנו להגנה וישועה.

הנביא מנחם את עם ישראל, הנחמה: שאשור לא יצליח לפגוע בהם בצורה אנושה/ והם יצליחו להתאושש.

9. רות ג'

א. נעמי מצווה את רות ללכת לבועז ולשכב למרגלותיו, המטרה: שבעז יתחתן עם רות.

ראיה: "הלא אבקש לך מנוח". ניתן לקבל גם: "הוא יגיד לך את אשר תעשי".

מדוע: כי לא בטוח שהסביבה תקבל בהבנה נישואים לאשה מואביה.

ב. חסד ראשון – שהלכה עם נעמי,

חסד אחרון – מוכנה להנשא לבעז למרות שהוא זקן/ מוכנה להמשיך את משפחתה של נעמי.

הסבר: אם מי שקודם לבעז לא יגאל את רות, אז בעז יגאל אותה. **פסוק ו'.**

10. יונה

א. סירוב: קטרוג על עמ"י שהגויים חוזרים בתשובה מיד ועמ"י לא/ אשור עתיד לפגוע בעמ"י/ יונה דוגל במידת האמת, ולפיה חוטא אמור להיענש (ללא אפשרות בתשובה).

הסבר: יונה מבין שאינו יכול לברוח מהשליחות – הסערה בים/ והדג שבלע אותו, ולכן בפעם השנייה עושה את השליחות.

ב. דמיון: גויים שחוזרים בתשובה/ חוזרים בעקבות סכנה שבאה או שתבוא עליהם/ מנהיג שעומד בראשם ומעודד אותם לתשובה/ חזרו בתשובה בזכות המפגש עם יונה/ חזרו בתשובה מיראה/ תשובה מהירה/ התפללו לאלוקים.

הבדל: המלחים חזרו מיוזמתם ואנשי נינוה חזרו בעקבות תוכחה/ נינוה עשו תשובה בהגזמה (צום לבהמות) והמלחים לא/ המלחים הקריבו קרבנות ואנשי נינוה לא/ אנשי נינוה לא חזרו בתשובה שלימה (לפי חלק מהפרשנים) ואילו המלחים חזרו בתשובה שלימה/ המלחים התגיירו, ואנשי נינוה עשו תשובה ללא גיור/ המלחים עשו תשובה בני"א למקום, נינוה עשו תשובה בני"א לחברו (אברבנאל)/ נינוה נהגו באבל (לבשו שק ואפר) והמלחים לא/ המלחים חזרו בעקבות נס שראו, נינוה לא ראו נס.

הצדקה: כי זו קטגוריה על עם ישראל שלא חוזר בתשובה למרות ששולחים לו נביאים.

11. תהילים קכ"ו

א. זמן: לפני שיבת ציון/ בזמן הגלות + אחרי שיבת ציון/ בזמן התחלת הגאולה

ראיה: לפני שיבת ציון - פסוק ב כתוב בלשון עתיד: "אז ימלא" / "אז יאמרו" / פסוק ד' כבקשה לעתיד: "שובה ה' את שביתנו".

אחרי שיבת ציון - פסוק א' כתוב בלשון עבר: "היינו כחולמים".

ב. ביטויים מנוגדים: "הלוך ילך" - "בוא יבוא" / "ובכה" - "ברינה" / "בדמעה" - "ברינה" / "הזורעים" - "יקצורו" / "נושא משך הזרע" - "נושא אלומותיו".

אפשר ללמוד: אמונה בתהליכים ארוכי טווח/ יש שכר להשקעה המרובה/ הקושי הוא חלק בלתי נפרד מהצמיחה/ תהליך הגאולה יתחיל בקטן ויסתיים בגדול. כל תשובה הגיונית תתקבל